Monte, Lambertus de: Copulata super octo libros Physicorum Aristotelis iuxta doctrinam doctoris Thomae de Aquino
Cologne: Heinrich Quentell, 8 Sept. 1498 Seite 35

Tūc ibi. Sed opꝫtet hoc. Aresto. diligentius inuestigat vltimā cōditionē ꝓmoꝝ cōtrarioꝝ. qꝛ illa est minus manifesta. s. ꝙ oīa fiūt ex ꝯriꝭ. Et dꝫ ꝙ actio ⁊ passio nō pn̄t accidere inter cōtingētia. i. inter ea q̄ cōtingūt sił eē. vel inter cōtingētia. i. int indetermīata nisi forte ꝑ accn̄s. sed opꝫtet actionē ⁊ passionē fieri inter ꝯria. qđ in textu inductiue ad longū ꝓbaṫ. qꝛ oīa q̄ fiūt vel sunt simplicia vł cōposita. sed in oīb⁹ hꝭ aliqđ fit ex ꝯriꝭ. In simplicibus pꝫ. qꝛ musicū fit ex imusico. albū ex nō albo. Siłr ex ꝯpositis cōsonās. i. cōpositū fit ex incōsonāte. i. ex incōposito

Et rō istoꝝ est extra textū. qꝛ oē q̄d fit nō est añq̄ꝫ fit. ħ ergo nō esse qđ ꝑcedit fieri ꝯtrariaṫ illi esse qđ postea fit capiēdo cōtrarietatē ꝓut se extēdit ad ꝓuationē opposi tā. opꝫtet ḡ oīe esse habere ꝓus nō esse qđ est sibi contrariū. Siłr qđ corrumpiṫ prius est anteq̄ꝫ corrūpaṫ. ⁊ hoc esse cōtrariaṫ nō esse. qđ acq̄ritur ꝑ corruptionē

Usq̄ꝫ q̄dē igiṫ ħ fere sequuti sꝫ ⁊ alioꝝ plurimi queadmodū diximꝰ ꝓus Oēs eīm̄ elementa ⁊ ab ipis vocata ꝓncipia ⁊ ꝗa sine rōne ponētes tn̄ ꝯtraria dicūt tāq̄ꝫ ab ipa veritate coacti

¶ Postq̄ꝫ Aresto. ꝓbauit ꝙ ꝓncipia sꝫ cōtraria. iam ponit pħs motiuū antiq̄ꝝ q̄re ponerēt ꝓncipia ꝯria. Scđo ponit ꝯuenientiā ⁊ drām ipoꝝ in tali pōne. ibi. Differūt tn̄. Quo ad ꝓmū vult ꝙ antiq̄ pħi ponebāt ꝓncipia esse cōtraria nō moti aliq̄ rōe sed coacti ipsa veritate. qꝛ in ipsam veritatē intellectus naturaliter inclinatur licet q̄nq̄ꝫ rationē veritatis non percipiat

Ar. Coactio fit ꝑ motū violentū. sed intellectꝰ naturaliter inclinaṫ ad veritatē. ḡ nō cogiṫ ad veritatē ¶ Dōm ꝙ intellectꝰ noster accipiṫ dupłr. vno° absolute. ⁊ sic nō cogiṫ ꝑ veritatē. qꝛ coactio dꝫ motū violentū. sed intellectꝰ noster inclinaṫ in veritatē sicut in suū finē. sic ḡ res rōe carētes nō dicūṫ cogi qn̄ tendūt in suos fines ita nō dꝛ intellectꝰ cogi qn̄ tēdit i veritatē. Alio° dꝛ aliq̄d cogi ꝑ accn̄s. s. ꝑ ꝯꝑatiōem ad rōem q̄ habeṫ cōtra veritatē. ⁊ sic intellectꝰ pꝫ cogi ad dimittendū illā rōem ⁊ assentiendū veritati. ⁊ sic cogiṫ ꝑ ꝯꝑatiōem ad rōnem falsam quā ꝓus intellectus accepit ⁊ nō absolute. Uł dicendū ꝙ coactio q̄nq̄ꝫ idē est qđ coagitatio. ⁊ sic aliq̄ coactio pꝫ esse naturalis. Potest etiā aliter dici. ꝙ si coactō dicat necessitatē absq̄ꝫ violētia. tūc etiā intellectus pꝫ cogi nō aūt volūtas. qꝛ volūtas hꝫ libertatē. intellectꝰ vero nō. ⁊ sic dici solet ꝙ veritas vincit intellectū. etiā veritas creata. sed nullū bonū creatū pꝫ vincere voluntatē quin voluntas tendere posset in oppositum illius.

Differūt tn̄ abinuicē. in eo ꝙ aliꝭ q̄dem ꝓora aliꝭ posteriora accipiūt. Et qꝛ hi q̄dem notiora ꝭm rōem. illi āt ꝭm sensum Hi q̄dē calidū ⁊ frigidū. hi aūt hūidū ⁊ siccū. aliꝭ āt nūeꝝ imparē ⁊ et parē Quidā āt ꝯcordiā ⁊ discordiā causas posuūt generatōis ⁊ corruptōis. Hec aūt ab inuicē differūt ꝭm dictū modū Quare est eadem dicere q̄dam mō ⁊ altera ab inuicē. Altera q̄dē queadmodū videbiṫ pluribꝰ Eadē aūt ꝭm analogiā Accipiūt eī ex eadē coordiatōe. Hec q̄dē eīm̄ ꝯtinēt. Alia aūt ꝯtinenṫ ꝯtrarioꝝ Sic igiṫ siłr dicūt ⁊ aliṫ ⁊ peius ⁊ melius. Et hi q̄dē notiora ꝭm rōem. sicut dcm̄ est ꝓus. illi aūt ꝭm sensū. Uniuersale q̄dē ꝭm rōem notū est. singulare aūt ꝭm sensū. Rō quidē eīm̄ vłis est. sensus aūt ꝑticularis. vt magnū ⁊ paruū ꝭm rōnem est rarum aūt et densum ꝭm sensum. Qꝫ quidē igiṫ cōtraria opꝫtet esse principia manifestū est

¶ Postq̄ꝫ Aresto. dixit ꝙ ꝓncipia sint cōtraria. hic ꝯn̄ter ponit drn̄as ⁊ cōuenietias antiq̄ꝝ in tali pōne. Et p° ponit duas drās. q̄ꝝ ꝓma est. qꝛ aliqui ponebāt ꝓncipia eē priora ꝯria. aliq̄ posteriora. Scđa drn̄a. aliq̄ posuerūt ꝓncipia eē notiora ꝭm rōem. sicut illi q̄ ponebāt nūeꝝ parē ⁊ imparē. ꝯcordiā ⁊ discordiā sicut Empe. qꝛ illa sꝫ notiora ꝭm intellectū cū sint cōiora. Aliq̄ ponebāt ea eē notiora ꝭm sensum. vt Permenides qui posuit calidum et frigidum Deinde ibi. Quare est eadē Ponit tres conueniētias q̄ꝝ ꝓma est. ꝙ ꝓncipia sunt ad inuicē cōtraria. Scđa est. qꝛ vnū ꝓncipiū est melius ⁊ alteꝝ peius. Tercium est ꝙ oīa ꝓncipia sunt notiora. differebāt tn̄ in hoc sicut dictū est. qꝛ q̄dam ponebāt notiora ꝭm rōem. aliꝭ vero ꝭm sensū. notiora ꝭm rōem sicut hi q̄ ponebāt vniuersaliora. qm̄ vłe est ꝭm rōem notꝰ. sicut singularia ꝭm sensum. Ultimo q̄si epilogādo ꝯcludit qđ intendiṫ. s. ꝙ ꝓncipia sunt contraria.

Queriṫ. Utꝝ cōditiōes ꝓncipioꝝ sint rōnabiliter ⁊ bn̄ posite ¶ Dōm ꝙ sic. ⁊ rō est qꝛ de rōne ꝓncipiꝭ est eē primū. In hoc aūt ꝙ ꝓncipiū est primū duo includunṫ in ipo. vnū est negatio ꝓoꝝ. et ex ħ hꝫ ꝓnꝭ ꝙ nō fit ex alio. Aliud est ꝙ hꝫ ordinē ad posteriora. ⁊ ex ħ cōuenit sibi ꝙ alia fiūt ab ipo. Et qꝛ ꝓncipia sꝫ ꝯria ꝯuenit eis alia ꝯditio. s. ꝙ nō fiūt ex alterutris. i. ex seinuicē. qꝛ vnū ꝯrioꝝ nō fit formałr ex alio sicut infra (patebit

Ar. Si ꝓncipia eēnt ꝯria vel hoc intelligereṫ de ꝓncipiꝭs extra genus. sed ħ est falsum. qꝛ illud est tm̄ vnū. s. deus. Aut de ꝓncipiꝭs in genere ꝭm rōem. q̄lia sꝫ ꝑdicamēta. hoc iteꝝ nō pꝫ dici. qꝛ ꝑdicamēta nō sꝫ cōtraria. Nec pꝫ intelligi de ꝓncipiꝭs in genere ꝭm rē. qꝛ illa sꝫ materia ⁊ forma q̄ nō cōtrariant ¶ Dōm ꝙ tripłr possumus loq̄ de ꝓncipiꝭs. vno mō de ꝓncipiꝭs effectiuis. ⁊ in illis nō est cōtrarietas. qꝛ primū efficiens ē vnū tm̄. Et iō pitagorici errauerūt ponētes duo effectiua ꝓncipia. quoꝝ vnū eēt ꝓncipiū bonoꝝ. ⁊ aliud maloꝝ. Et hāc opinionē aliq̄ heretici scꝫ manichei seq̄banṫ dicētes esse vnū principiū bonoꝝ. qꝛ spūaliū reꝝ. ⁊ aliud maloꝝ qꝛ corꝑaliū. Scđo possumus loq̄ de principiꝭs reꝝ acceptis ꝭm esse logicū. ⁊ sic ꝑdicamēta sunt decē rerū prima ꝓncipia. i. ꝓma ꝑdicata formalia ꝑ rōem apprehēsa. et ista iteꝝ nō sꝫ ꝯria. Nec istis modis loq̄ṫ ħ textꝰ de ꝓncipiꝭs Tercio mō accipiunṫ ꝓncipia ꝓ ꝓncipiꝭs intrinsecis transmutatōis reꝝ naturaliū. et sic sunt tria pricipia scꝫ materia forma ⁊ ꝓuatio. ⁊ illa sunt ad inuicem contraria. qꝛ priuatio cōtrariaṫ forme accipiendo cōtrarietatem

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-iii-83/0035
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt
gefördert durch die DFG